

Preskúmanie koncepcií postupov na redukciu a prevenciu neúmyselných úrazov detí a mládeže spôsobených pádmi, topením, otravami, požiarimi a dusením – meranie pokroku v Slovenskej republike a v kontexte Európskej únie

Stupeň implementácie koncepcií politiky zameranej na prevenciu úmrtnosti a úrazovosti detí a mladistvých spôsobených neúmyselnými úrazmi (pády, utopenia, požiare a otravy)

Tento indikátor hodnotí existenciu, implementáciu a presadzovanie špecifických národných koncepcií a postupov (ne/legislatívneho charakteru) zameraných na propagáciu bezpečnej mobility, t.j. pokrok v úsilí o podporu presadzovania bezpečnosti detí a mladistvých v rámci prevencie neúmyselných úrazov na národnej úrovni v SR a v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ.

- **Kľúčová správa**

Z hľadiska preskúmania koncepcií postupov, opatrení na redukciu a prevenciu neúmyselných úrazov detí a mládeže je z pomedzi hodnotených typov neúmyselných úrazov najviac prepracovaná prevencia úrazov v SR v dôsledku utopenia. Najhoršie je na tom prevencia úrazov v dôsledku pádov.

- **Prezentácia údajov¹**

Každá z politík bola posudzovaná podľa nasledovnej stupnice:

Existuje, je jasne formulovaná, zavedená a vymáhaná (2 body)

¹ Podkladové údaje boli poskytnuté podľa kompetencie relevantnými ministerstvami a inými odbornými inštitúciami. Tento indikátor bol spracovaný na základe metodiky ENHIS (Informačný systém životného prostredia a zdravia) a metodiky Európskej aliancie pre bezpečnosť detí (EUROSAFE).

☹️ Existuje, je jasne formulovaná, avšak realizovaná alebo vymáhaná je iba čiastočne (1 bod)

☹️ Neexistuje alebo nie je jasne formulovaná (0 bodov)

Spôsob vzniku úrazu:

➤ Topenie

Bezpečnosť pri vodných aktivitách – prevencia utopenia:

Zákon vyžadujúci oplotenie verejných bazénov	☹️
Zákon vyžadujúci oplotenie súkromných bazénov (domáce bazény a bazény spojené s bydliskom alebo sídlom)	☹️
Zákon vyžadujúci pravidelné národné recertifikovanie plavčikov	☹️
Zákon stanovujúci minimálny počet plavčikov požadovaných na plážach a ostatných miestach špecificky určených pre vodné aktivity vo voľnom čase	☹️
Zákon stanovujúci minimálny počet plavčikov u verejných bazénov	☹️
Národný štandard pre verejné bazény, ktorým sa prikazuje značenie hĺbky vody, značenie hrán kontrastnými farbami, prítomnosť bezpečnostného vybavenia priamo na mieste, kryty sacích výpustiek a chemické štandardy	☹️
Národný štandard pre znaky a symboly, týkajúce sa bezpečnosti pri pobyte pri vode (napr. znaky upozorňujúce na zákaz potápania, červená vlajka, nevstupovať do vody atď.)	☹️
Národná politika upravujúca bezpečnosť pri pobyte vo vode pre plánovanie aktivít voľného času a rekreačných aktivít na úrovni komunity (napr. minimálna úroveň dozoru, školenie alebo bezpečnostné vybavenie atď.)	☹️
Politika výchovy k bezpečnosti vo vode, vrátane lekcí plávania ako povinnej súčasť učebných osnov	☹️
Zákon vyžadujúci povinné používanie osobného plávacieho prostriedku/záchrannej vety pri pobyte na vode (napr. jazda člnom, na jachte, plachtenie atď.)	☹️
Ministerstvo/vládny odbor poverený zodpovednosťou za bezpečnosť detí a mládeže vo vode	☹️
Vládou schválená národná stratégia prevencie úrazov, so špecifickými zámermi a rozvrhom, týkajúcim sa bezpečnosti detí a mládeže vo vode	☹️
Národný program návštev detí doma, ktoré zahrňujú výchovu dieťaťa a zameranú na bezpečnosť vo vode	☹️
Národná mediálna kampaň najmenej raz za posledných 5 rokov, zameraná na bezpečnosť detí a mládeže vo vode	☹️

Scóre (z možných 5 hviezdíčiek)²: 3 stars

² Klasifikácia do 5-tich hviezdíčiek pre každú z podoblastí sa vypočítala tak, že sa zložené skóre pre každú oblasť [(suma pridelených bodov - 2, 1, 0 za všetky otázky v podoblasti bez vážených položiek)], vydelená

➤ **Pády**

Prevenca pádov:

Národný bezpečnostný štandard pre vybavenie ihrísk	☺
Zákon zakazujúci marketing a predaj detských chodítok	☹
Zákon požadujúci zmeny v prostredí, aby sa deťom zabránilo v páde z okien viacpodlažných budov (napr. mriežka alebo bezpečnostná zámka v oknách)	☹
Národný štandard pre verejné a súkromné budovy zaisťujúce bezpečnosť zábradlí a balkónov	☺
Ministerstvo/vládny odbor poverené zodpovednosťou za prevenciu pádov u detí a adolescentov	☺
Vládou schválená národná stratégia prevencie úrazov so špecifickými zámermi a rozvrhom, týkajúcim sa prevencie pádov u detí a mládeže	☺
Národný program návštev detí doma, ktoré zahrňujú výchovu dieťaťa zameranú na prevenciu pádov u detí	☹
Národná mediálna kampaň najmenej 1x za posledných 5 rokov, zameraná na prevenciu pádov u detí a adolescentov	☹

Scóre (z možných 5 hviezdičiek): 2 stars

➤ **Otravy**

Prevenca otráv:

---

celkovým možným počtom bodov sa následne vynásobilo piatimi a výsledok sa zaokrúhlil na najbližšiu polovicu hviezdičky (metodika Eurosafe).

Zákon požadujúci balenie liečiv odolných voči deťom (detská poistka)	☹
Zákon požadujúci také balenie čistiacich prostriedkov v domácnostiach, ktoré sú odolné voči deťom (detská poistka)	☺
Zriadenie a podpora toxikologického informačného centra	☺
Ministerstvo/vládny odbor poverené zodpovednosťou za prevenciu otráv u detí a adolescentov	☺
Vládou schválená národná stratégia prevencie úrazov so špecifickými zámermi a rozvrhom, týkajúcim sa prevencie otráv u detí a mládeže	☹
Národný program návštev detí doma, ktoré zahrňujú výchovu dieťaťa zameranú na prevenciu otráv u detí	☹
Národná mediálna kampaň najmenej 1x za posledných 5 rokov, zameraná na prevenciu otráv u detí a adolescentov	☹

Scóre (z možných 5 hviezdíčiek): 2,5 stars

➤ **Popáleniny a obarenia**

Prevencia popálenín a obarenín:

Zákon požadujúci u všetkých typoch ohrievačov vody bezpečnú, dopredu nastavenú teplotu (50° C) alebo stavebnú normu stanovujúcu ako maximálnu teplotu (50° C) pre vodu z vodovodov v domácnostiach	☹
Stavebné predpisy požadujúce funkčné detektory dymu vo všetkých súkromných obydliah	☹
Stavebné predpisy požadujúce funkčné detektory dymu vo všetkých verejných budovách (napr. nemocnice, školy, zariadenia dennej starostlivosti)	☹
Národný predpis požadujúci predaj iba cigariet so samozhasiacím efektom (znižujú nebezpečenstvo požiaru pri styku s horľavými materiálmi)	☹
Národný predpis požadujúci predaj iba zapalovačov cigariet, ktoré majú bezpečnostnú detskú poistku	☺
Zákon požadujúci používanie samozhasiacich materiálov pri výrobe detských pyžám	☹
Zákon kontrolujúci predaj zábavnej pyrotechniky	☺
Ministerstvo/vládny odbor poverené zodpovednosťou za prevenciu popálenín/obarenín u detí a adolescentov	☺

Vládou schválená národná stratégia prevencie úrazov so špecifickými zámermi a rozvrhom, týkajúcim sa prevencie popálenín/obarenín u detí a mládeže	☹️
Národný program návštev detí doma, ktoré zahrňujú výchovu dieťaťa zameranú na prevenciu popálenín/obarenín u detí	☹️
Národná mediálna kampaň najmenej 1x za posledných 5 rokov, zameraná na prevenciu popálenín/obarenín u detí a adolescentov	☹️

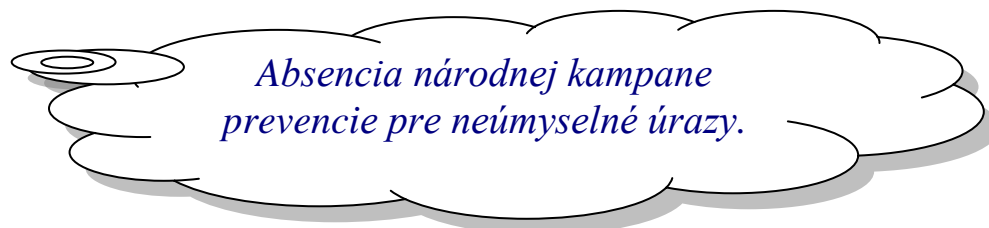
Scóre (z možných 5 hviezdíčiek): 2,5 stars

- Udusenie, škrtenie
Prevencia udusenia/škrtenia:

Zákon umožňujúci obmedzenie alebo zrušenie nebezpečných produktov	☺️
Zákon požadujúci aby na výrobkoch (napr. hračkách) boli umiestnené štítky s odpovedajúcou výstrahou k predchádzaniu možnosti udusenia, zadusenia alebo uškrtenia	☺️
Zákon, ktorý zruší výrobu a predaj latexových balónov	☹️
Zákon zakazujúci používanie nejedlých materiálov v potravinových výrobkoch	☹️
Zákon upravujúci bezpečný dizajn a predaj šnúr k žalúziám	☹️
Národná norma upravujúca bezpečný dizajn detských postieľok	☺️
Zákon zakazujúci používanie šnúrok v detskom oblečení	☹️
Ministerstvo/vládny odbor poverené zodpovednosťou za prevenciu udusenia/uškrtenia u detí a adolescentov	☺️
Vládou schválená národná stratégia prevencie úrazov so špecifickými zámermi a rozvrhom, týkajúcim sa prevencie udusenia/uškrtenia u detí a mládeže	☹️
Národný program návštev detí doma, ktoré zahrňujú výchovu dieťaťa zameranú na prevenciu udusenia/uškrtenia u detí	☹️
Národná mediálna kampaň najmenej 1x za posledných 5 rokov, zameraná na prevenciu udusenia/uškrtenia u detí a adolescentov	☹️

Scóre (z možných 5 hviezdíčiek): 2,5 stars

- **Zhodnotenie v SR:**

Skóre rôznych druhov úrazov (z možných 5 hviezdíčiek):

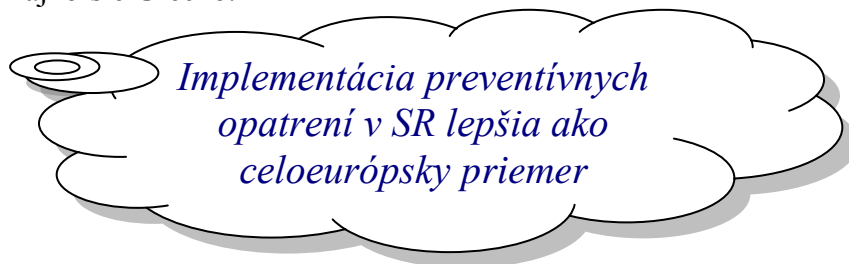
- Bezpečnosť pri vodných aktivitách/prevencia utopenia: 3

- Prevencia pádov: 2
- Prevencia popálenín a oparenín: 2,5
- Prevencia otráv: 2,5
- Prevencia udusenía/uškrtenia: 2,5

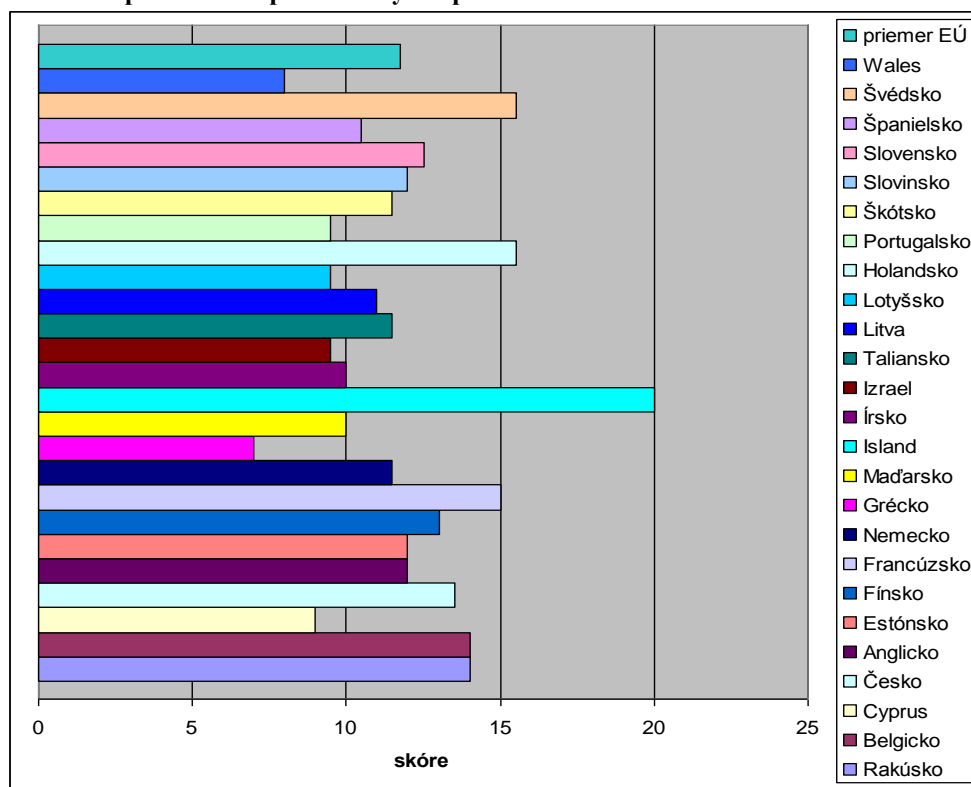
Na základe hodnotenia preventívnych opatrení pre jednotlivé typy neúmyselných úrazov v SR môžeme skonštatovať, že prevencia je najlepšie prepracovaná v oblasti bezpečnosti pri vodných aktivitách (utopenie). Najhoršie je na tom prevencia predchádzania úrazov voči pádom.

Porovnanie s krajinami EÚ: Z výsledkov vyplýva, že celková úroveň koncepcií postupov na redukcii a prevenciu neúmyselných úrazov detí a mládeže spôsobených pádmi, topením, otravami, požiarmi a dusením má v SR priemernú úroveň (skóre 12,5 z max. počtu 25). Najlepšie ošetrená v zmysle preventívnych opatrení je prevencia v oblasti utopenia. Najhoršie ošetrená je prevencia úrazov voči pádom.

Z hľadiska medzinárodného porovnania dosahuje SR lepšie výsledky ako celoeurópsky priemer (Obr. 1). Najlepšie výsledky prevencie neúmyselných úrazov dosahuje Island, najhoršie Grécko.

Obr. 1: Implementácia preventívnych opatrení v EÚ

- **Požadované opatrenia, ktoré doposiaľ neboli zavedené pre jednotlivé typy úrazov v SR:**
  - Zvyšovanie **prevencie utopenia** zavedením zákona vyžadujúceho oplotenie súkromných bazénov a povinné používanie osobného plávacieho prostriedku/záchrannej vety pri pobyte na vode, t.j., nie len prítomnosť ochranného vybavenia ale i jeho skutočné použitie (napr. jazda člnom, na jachte, plachtenie atď.) a národná mediálna kampaň.
  - Zvyšovanie **prevencie pádov** zavedením zákona požadujúceho zmeny v prostredí, aby sa deťom zabránilo v páde z okien viacpodlažných budov a národná mediálna kampaň.
  - Zvyšovanie **prevencie otráv** zavedením zákona požadujúceho balenie liečiv odolných voči deťom (detská poistka) a národná mediálna kampaň.
  - Zvyšovanie **prevencie otráv** zavedením stavebných predpisov požadujúcich funkčné detektory dymu vo všetkých súkromných obydliach
  - Zvyšovanie **prevencie udusení/škrtenia** zavedením zvýšenej bezpečnosti v predpisoch v rámci prepracovania alebo zákazu špecifických produktov ako sú latexové balóny, šnúrky u žalúzií a odevov.

---

³ Údaje za krajiny boli zhromaždené k roku 2008 v rámci projektu Eurosafe. Údaje za SR sú k roku 2010.